

Nr 33

Av herr **Netzén m.fl.**, om ändring av preceptoratet i ekonomisk historia vid Lunds universitet till professur.

Genom beslut vid 1947 års riksdag inrättades ett preceptorat i ekonomisk historia vid Lunds universitet. Preceptorn ålades därvid att förrätta examination i alla examina och till alla betygsgrader enligt en alternativ linje i ämnet historia, den s.k. ekonomisk-historiska linjen. Denna examination avsåg i synnerhet fil. mag.-examen. År 1951 ålades preceptorn att även examinera i ämnet ekonomisk historia. Genom senare kungl. beslut fastställdes, att licentiatexamen i ekonomisk historia skulle ge kompetens till lektorat i historia. Preceptorn erhöll alltså en omfattande och ansvarsfull examination, innebärande framför allt utbildning av läroverkslärare i historia med samhällsvetenskaplig inriktning. Under en följd av år förhindrades dock realiserandet av den historieläroverksutbildning som statsmakterna, i avsikt att främja en modern samhällsvetenskaplig inriktning av historieundervisningen, ålagt preceptorn i Lund, något som, enligt statsutskottets konstaterande vid 1951 och 1953 års riksdagar, vållade de studerande stora olägenheter och bekymmer.

Genom Kungl. Maj:ts åtgärder blev till sist de aktiva hindren avlägsnade. Men alltjämt kvarstår vissa betydande passiva olägenheter. De unga studenter som ämnar studera historia har att välja mellan någon av de båda historieprofessorerna, vilka företräder den traditionella historielinjen, och preceptorn, som företräder den nyare, mera samhällsvetenskapligt inriktade historielinjen. Vid sådant förhållande väljer det stora flertalet studenter helt naturligt att studera för en professor, vars inflytande i universitetsinstanserna är ofantligt mycket större än preceptorernas. Men på så vis kommer den ekonomisk-historiska linjen i den lägre läroverksläroverksutbildningen att, tvärt emot statsmakternas intentioner, rekryteras vida mindre än vad som annars torde ha blivit fallet. På högstadiet, lektorsutbildningen, då studenterna äger större andlig mognad och självständighet, har dock ett betydande antal dugande elever engagerat sig i ekonomisk-historiska studier, trots att de har att dragas med större svårigheter än deras kamrater på samma nivå i andra ämnen. En medverkande orsak härtill har naturligtvis varit förhoppningen, att preceptoratet skall omändras till professur, såsom ursprungligen varit meningen. Statsutskottet har också vid föregående ovan återopade tillfällen ställt sig mycket positivt till en dylik omvandling av preceptoratet, något som självfallet verkat uppmuntrande på de studerande.

Belysande för det stora intresset på högstadiet bland de studerande i Lund

är, att Lunds filosofiska fakultets humanistiska sektion våren 1954 utdelade 3 doktorandstipendier och 3 licentandstipendier för läsåret 1954—1955 till preceptorerna elever — vid vårt lands övriga lärosäten fanns då sammanlagt endast ett licentandstipendium i ekonomisk historia (eller ekonomisk-historiska linjen). Detta är så mycket märkligare, som det finns professorer i ämnet både i Stockholm (där lärarutbildning enligt ekonomisk-historiska linjen inte sker) och i Göteborg.

Det är sålunda klart, att en förstärkning av den ekonomiska historiens representation vid Lunds universitet är nödvändig ur såväl lärarutbildningens som forskningens synpunkt. Enligt vår mening bör detta ske genom en omedelbar omvandling av preceptoratet i ekonomisk historia till professor samt att därvid den nuvarande innehavaren av preceptoratet utan ledigförklarande av professuren utnämnes till densammas förste innehavare. Det må nämnas, att preceptorn vid Lunds universitet, fil. dr O. Bjurling, blev t.f. preceptor den 1 september 1947 och utnämndes till ordinarie innehavare av befattningen den 1 februari 1949. Sistnämnda år uppfördes han på förslag till professor i ämnet vid Stockholms högskola. De då samtidigt föreslagna är redan utnämnda till professorer. Sedan ifrågavarande år har preceptorn utvecklat en livlig lärar- och forskarverksamhet. Humanistiska sektionen uppförde honom i sina till detta års riksdag avgivna petita i andra rummet efter begärd uppdelning av professuren i pedagogik och psykologi. Större konsistoriet i Lund uppförde likaledes omändring av preceptoratet i ekonomisk historia till professor såsom den andra önskade ordinarie professuren.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att preceptoratet i ekonomisk historia vid Lunds universitet fr.o.m. kommande budgetår förändras till professor samt att nuvarande innehavaren av den befintliga preceptorsbefattningen utan ledigförklarande av professuren utnämnes till densammas förste innehavare.

Stockholm den 18 januari 1955

Gösta Netzén

Erik Adamsson

Jean Braconier

Edvin Gustafsson
i Bogla

Margit Vinge

Joh. Blidfors